CENA NUMERU 50 GR. Należytość pocztowa opłacona ryczałtem. CENA NUMERU 50 GR.

ROK III. Kraków, d. 1 lipca 1936 r. NR. 7.

PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM ADMINISTRACYJNYM, GOSPODARCZYM I SPOŁECZNYM

TREŚĆ:

Michał Ćwikowski: Wójt jako pracownik społeczny.

Jan Boruch: Jak samorząd gminny i powiatowy może przychodzić z pomocą spółdzielniom rolniczym.

Mgr. Michał Miszewski: Rola Komisji Rewizyjnej.

Kronika. — Przegląd ustaw, rozporządzeń, zarządzeń, okólników i wyroków N. T. A. — Poradnictwo samorządowe.

NAKŁADEM INSTYTUTU ADMINISTRACYJNO-GOSPODARCZEGO W KRAKOWIE.
WYKONANO W DRUKARNI „ORBIS“, KRAKÓW-DĘBNIKI, ULICA BARSKA NR. 41.

PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

MIESIĘCZNIK

POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM ADMINISTRACYJNYM, GOSPODARCZYM I SPOŁECZNYM

PRENUMERATA: ROCZNA 6 ZŁOTYCH, PÓŁROCZNA 3 ZŁOTE, KWARTALNA 1 ZŁ. 50 GR.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA KRAKÓW UL. KAPUCYŃSKA L. 2. TEL. NR. 112-50. KONTO CZEKOWE P. K. O. Nr. 405.046. REDAKCJA CZYNNA WE ŚRODY OD G. 18—19. NACZELNY REDAKTOR PRZYJMUJE W PIĄTKI OD GODZINY 19—20. NADESŁANYCH RĘKOPISÓW REDAKCJA NIE ZWRACA.

CENY OGŁOSZEŃ STRONA W TEKŚCIE 100 ZŁ, 1/2 STRONY 50 ZŁ, 1/4 STRONY 30 ZŁ, 1/8 STRONY 20 ZŁ. POZA TEKSTEM O 20% TANIEJ. PUBLIKACJE BILANSÓW O 50% DROŻSZE.

ROK III. KRAKÓW, DNIA 1 LIPCA 1936. NR. 7.

MICHAŁ ĆWIKOWSKI,
Wójt Gminy Łącko.

Wójt jako pracownik społeczny.

Referat wygłoszony na sesji burmistrzów i wójtów w N. Sączu w dniu 22. czerwca 1936 r.

Różnie pojmują pracę samorządową na wsi, a przedewszystkiem pracę wójta. Jedni uważają, że samorząd czy też pracownicy samorządowi winni wyłącznie ograniczać się do funkcji administracyjnych, inni stoją na stanowisku, że samorządowiec poza sprawami czysto samorządowemi, które najwięcej go winny absorbować, winien jeszcze baczną uwagę zwracać na inne odcinki pracy w gminie, a przedewszystkiem na odcinek pracy społecznej.

To pierwsze zapatrywanie jest mylne, jak bowiem ważnym jest w rozwoju wsi należyte funkcjonowanie samorządu, tak nie mniej jest ważną praca społeczna jako praca wychowawcza na wsi, prowadząca do podniesienia kulturalnego i gospodarczego wsi polskiej, które to zagadnienie wysuwa się już na czoło w chwili powstania Państwa polskiego jako jedno z najistotniejszych.

Dała temu wyraz odbyta z końcem maja b. r. z inicjatywy Rządu w Warszawie wielka narada działaczy społecznych poświęcona zagadnieniom kultury wsi.

Dotychczasową pracę nad podniesieniem kulturalnym wsi prowadziła tylko szkoła, która nie dostosowana należycie do potrzeb ludności rolniczej nie dawała tych wiadomości jakie są konieczne wieśniakowi w jego zawodzie.

Nawet najintensywniejsza i pełna poświęcenia praca naszego nauczycielstwa nie mogła dać pełnych i zadawalniających rezultatów wskutek bardzo niskiego stanu oświaty szerokich mas ludności wiejskiej pogrążonej w biernocie i apatji i niechętnej wszelkiemu nowatorstwu.

Ponieważ więc wychowanie wsi jest zagadnieniem o głębokiem znaczeniu państwowem, zatem pracę nad odrodzeniem i wychowaniem jej trzeba prowadzić intensywnie i z całą świadomością wytkniętego celu i równomiernie na całym froncie.

Największy ciężar tej pracy po nauczycielstwie spadł obecnie wskutek wprowadzenia w ży-

cie nowego ustroju samorządowego w postaci gmin wiejskich, na pracowników gminnych, a przedewszystkiem na wójta i sekretarza.

Wszelkie bowiem organizacje społeczne w przygotowaniu się do pracy w terenie wiejskim szukając ludzi dzielnych, a zarazem cieszących się popularnością, którym możnaby powierzyć pracę w terenie i w realizowaniu idei reprezentowanej przez tę czy inną organizację społeczną trafiała przedewszystkiem, o ile chodzi o tereny wiejskie do pracowników gminnych.

Na nas więc złożono w znacznej mierze ciężar odpowiedzialności za rozwój placówek lokalnych.

Ale przejdźmy teraz do pracy społecznej.

Z pracy społecznej postawiłbym na pierwszym miejscu pracę dla dobra szkoły, która jest najważniejszym czynnikiem rozwoju kultury i dlatego zasługuje na największą opiekę ze strony wójta. Trzeba zatem, aby ta szkoła otoczona była odpowiednią opieką, wtedy bowiem dopiero odpowie swojemu zadaniu, dźwigając kulturę wsi polskiej tak niezbędną dla dobra Państwa.

Tu dążyć powinien wójt do największego zbliżenia społeczeństwa do nauczycielstwa i nawiązania kontaktu, by pracowało z nim jako czynnikiem najkorzystniejszym dla pracy społecznej na wsi. Obowiązkiem wójta jest nietylko dbać o utrzymanie budynków szkolnych w odpowiednim stanie i zaopatrywać je w niezbędne potrzeby jak opał i inne, ale powinien czynić starania o budowę nowych szkół, aby udostępnić i ułatwić korzystanie z nauki najszerszym warstwom społeczeństwa, aby nietylko można było zwalczać analfabetyzm, ale dać sposobność szerzenia oświaty pozaszkolnej, której każda szkoła jest ośrodkiem. Teraz chcę omówić stosunek wójta do organizacji społecznych.

Poza szkołą istnieją również organizacje. Jedna z nich nawet organizacja o wyższej użyteczności publicznej, o której wójtowi zapominać nie wolno, jest Ochotnicza Straż Pożarna, która spieszy z pomocą w razie nieszczęścia pożaru, broniąc mienia obywateli, daje przytem społeczeństwu wychowanie obywatelskie.

Obowiązkiem wójta jest dążyć, aby w każdej większej gromadzie Ochotnicza Straż Pożarna była zorganizowana i wspierać ją o ile możności materjalnie, starać się o zasiłki dla Straży tak ze strony społeczeństwa jak i z P. Z. U. W. na zakupno sprzętu strażackiego oraz budować Domy Strażaka, gdzie znajdzie się miejsce odpowiednie na przechowanie sprzętu strażackiego i sala na zebrania.

A teraz wspomnę o organizacjach rolniczych t. j. o Kółkach rolniczych, oraz o organizacjach pochodnych jak Koła Młodzieży Ludowej, Związek Hodowców Koni, Związek Hodowców bydła czerwonego, Związek hodowców owiec, oraz Koła Sadownicze.

O tych organizacjach uważam, że najmniej należy mi przypominać, a to z tego względu, że wszyscy prawie wójtowie w naszym powiecie są z zawodu rolnikami, i praca w tych organizacjach, jako ich praca zawodowa powinna najwięcej leżeć im na sercu.

Przypomnę Wam Panowie, pracę względnie opiekę nad Kołem Młodzieży Ludowej, jako organizację gdzie prowadzi się przysposobienie rolnicze i kszałci młodzież na światłych i doświadczonych rolników. A że ta praca jest wartościową i należy jej koniecznie pomagać przytoczę jeden choćby przykład; przed kilku miesiącami byłem na zebraniu członków kółka rolniczego w jednej z gromad gminy Łącko. Po zebraniu członków Kółka rolniczego miało się odbyć zebranie członków Koła Młodzieży Ludowej i aby się tej pracy bliżej przyglądnąć pozostałem na tym zebraniu. Na porządku dziennym było wygłoszenie referatu przez jednego z członków zespołu Przysposobienia rolniczego trzeciego stopnia na temat uprawy ziemniaków. Chłopak z ukończoną 5-tą klasą szkoły powszechnej wygłosił godzinny referat o historji ziemniaka od poznania go przez ludność, sprowadzenia do Europy, omówił jego uprawę do czasów obecnych, zwiększenie planów przez użycie nawozów sztucznych i jakich, choroby ziemniaka oraz zapobieganie. Byłem zbudowany po wysłuchaniu tego referatu, bo nie każdy absolwent szkoły rolniczej wygłosić by go potrafił

Postanowiłem więc z Panami Wójtami z niniejszemi spostrzeżeniami się podzielić i zalecić, aby dążyli do założenia Kółek rolniczych w każdej gromadzie, oraz do zorganizowania kół młodzieży Ludowej w których przy pomocy powiatowego instruktora rolnego przeprowadza się przysposobienie rolnicze. Wobec dzisiejszego ciężkiego położenia rolnika, kilkunastomorgowego gospodarza nie stać na posyłanie dzieci do szkół rolniczych, a młodzież wiejska zorganizowana w kołach młodzieży ludowej przez przysposobienie rolnicze i wychowanie obywatelskie przygotując się do przyszłego życia spełni swój obowiązek zawodowy i obywatelski.

Jeszcze jest jedna organizacja t. j. Związek Strzelecki, organizacja o pięknej tradycji historycznej, która wychowuje i uczy również obrony Ojczyzny, tą organizacją opiekować się i z nią współpracować jest również obowiązkiem każdego wójta.

Mamy jeszcze organizacje T. S. L. organizacja ta ma wielkie zasługi w utrzymywaniu i krzewieniu polskości, w najdalszych zakątkach Polski.

Dziś posiada ona wielkie bibljoteki z których społeczeństwo może korzystać, zwłaszcza obecnie kiedy nie mamy jeszcze bibljotek samorządowych na wsi. Należy więc i nam Wójtom również i o tej organizacji pamiętać. Jest pozatem szereg innych organizacji, których już nie wyliczam, by nieprzedłużać mego referatu. Streszczając co powyżej, powiedziałem o organizacjach podkreślę, że stosunek wójta do organizacji społecznych pożytecznych, a więc tych z których ludność wiejska ma pewne korzyści materjalne czy moralne, winien być bezwzględnie pozytywny.

Wspomnieć mnie w końcu wypada o pracy międzyorganizacyjnej.

Zwykle bywa, że w małej miejscowości jest kilka organizacji i te często przeszkadzają sobie nawzajem w pracy. Często zadraśnięte ambicje wywołują tarcia i nieporozumienia, a przez to i praca społeczna kuleje. I tu jest specjalne pole dla wójta. Wójt powinien być w tych wypadkach poprostu takim sędzią polubownym, powinien być łącznikiem, który spaja pracę i likwiduje wszelkie spory. Jeżeli zaś ma być bezstronnym sędzią nie powinien wchodzić w skład wszystkich organizacji względnie w skład ich zarządu, czy stać na ich czele, wtedy bowiem nasuwałoby to podejrzenie o brak bezstronności.

Mając za sobą przeszło 30-letni okres pracy społecznej, mam w tym kierunku spore doświadczenie. Po utworzeniu gmin zbiorowych i objęciu urzędowania w Łącku zastałem takie właśnie stosunki na swoim terenie. Stanąłem przed zagadnieniem jak temu zapobiec, postanowiłem w końcu zaprosić przewodniczących organizacji społecznych i tu po dłuższych debatach wybrano Komitet międzyorganizacyjny złożony z 3-ch osób, który ma zadanie definitywnie wszelkie spory załatwiać, i tego Komitetu winien wójt być bezwzględnie członkiem.

Posunięcie takie odniosło pożądany skutek. Dziś praca w organizacjach społecznych na terenie Łącka jest harmonijna i daje pewne rezultaty.

Tyle o stosunku wójta do organizacji społecznych.

Referat mój uważałbym jednak za niezupełny, gdybym nie zwrócił uwagi na jeden, zdaniem moim, bardzo ważny moment, który ma wielkie znaczenie. Momentem tym to wykonywanie przez wójta obowiązków jako pracownika samorządowca, który ściśle łączy się z jego pozycją pracy społecznej. Wójt jako organ wykonawczy w samorządzie gminnym ma przedewszystkiem obowiązek wykonywania czynności z własnego zakresu działania. Obowiązkiem jego jest wychowywać i przekonywać społeczeństwo, że samorząd gminny jest szkołą życia publicznego, a uchwały powzięte przez organ uchwalający czyli przez Radę gminną są powzięte nie dla szkody, ale dla dobra społeczeństwa. Wójt powinien pamiętać, że uchwały te powinny w całości być wykonane. To też jest jeden z ważnych momentów społecznych i wychowawczych. Aby obowiązki powzięte mógł odpowiednio i z korzyścią dla samorządu i społeczeństwa wykonywać, wójt powinien kształcić się przez pilne czytanie pism samorządowych, bo prasa zawodowa jest dźwignią postępu pracy zawodowej.

Wójt, który nie pracuje nad sobą i nie chce korzystać z doświadczenia innych, i nauki z których dowiadują się z prasy, nie byłby dobrym wójtem, i nie wykonywałby należycie swych obowiązków. Dalszym ważnym momentem to postępowanie wójta.

Proszę Panów! Praca społeczna to praca wychowawcza, by zaś wychowywać trzeba przedewszystkiem dawać przykład. Całe zatem postępowanie wójta tak w biurze jak i poza biurem winno być w tym kierunku nastawione. Nie będzie dobrze jeżeli wójt będzie nie odpowiednio odnosił się do stron, spóźniał się do biura, czy też nawet może się upijał. Nie będzie dobrze, jeżeli wójt będzie różnie, a nie równo traktował obywateli gminy. Takie wypadki nie mogą zaistnieć, jeżeli praca wójta ma wydawać dobre rezultaty.

Na wójta patrzą obywatele gminy, a jeżeli tu nie widzą dobrego przykładu i jeżeli czują się nieraz pokrzywdzeni, jeżeli wkońcu widzą, że stwarza im różne niepotrzebne trudności, zaczynają się z niechęcią odnosić do gminy, widząc w Wójcie jako uosobieniu tej gminy zło czy niesprawiedliwość. Tego być nie może. Należyte i równe traktowanie stron, odpowiednie postępowanie wójta wypływające zresztą z jego obowiązków służbowych ma również wielkie znaczenie społeczne.

Należy bezwzględnie zerwać z dawniej stosowaną w gminach zasadą kumoterstwa. W gminie nie można widzieć kumotra, krewnego, czy dobrego znajomego, ale w każdym należy widzieć obywatela gminy mającego na równi z innymi te same obowiązki, ale i prawa.

Proszę Panów! jesteśmy pierwszymi wójtami, którzy na podstawie nowej ustawy samorządowej, ustawy polskiej, kierują gminami,

Ustawa proszę Panów to martwa litera. My do tych liter mamy stworzyć treść. Obowiązkiem naszym jest tak pracować, by ta treść była jaknajlepszego gatunku, by była pożyteczna dla wsi, a tem samem dla Państwa.

Dokonamy tego, jeżeli poza należytem wykonywaniem swoich obowiązków czysto administracyjnych, należycie ujmiemy życie i pracę społeczną wsi, jeżeli jak wspomniałem będziemy tymi, którzy pomagają, uzgadniają i doradzają dobrze, a temsamem i dają przykład należytego wykonywania obowiązków obywatelskich. To jest istota naszej pracy społecznej.

JAN BORUCH
Sekretarz Gminy Pleśna.

Jak samorząd gminny i powiatowy może przychodzić z pomocą spółdzielniom rolniczym.

Popieranie rolnictwa, a co zatem i spółdzielni rolniczych, należy — co do stopnia kolejności z punktu widzenia zadań samorządu terytorjalnego — do drugiej grupy tych zadań. Pierwszą — stanowią potrzeby i interesy, wynikające z samego istnienia skupień ludzkich, którego to faktu następstwa są przedewszystkiem ujemne: zanieczyszczanie powietrza, wody, gruntu, niebezpieczeństwa szerzenia się ognia, czynów szkodliwych ze strony niemoralnych współmieszkańców, brak pracy i pożywienia i t. p. Tak zwana „policja" sanitarna, budowlana, ogniowa, czuwanie nad obyczajnością publiczną, opieka społeczna — to jest pierwsza grupa zadań, którą podejmował zawsze i wszędzie, teraz i pięć stuleci temu samorząd gmin wiejskich i miejskich. Podejmował je wówczas jeszcze kiedy państwo nie interesowało się życiem swoich obywateli poza ochroną granic i wymiarem sprawiedliwości. A i tym ostatnim w szerokiej mierze państwo dzieliło się ze społeczeństwem. Zadania te samorząd skupień ludzkich podejmować musiał pod groźbą upośledzenia, jeśli nie wytrącenia samych tych osiedli.

Jednakże fakt skupiania na jednem miejscu pewnej liczby ludzi nasuwał myśl o zużytkowaniu rozdrobnionej energji przez jej zogniskowanie dla celów także dodatnich — dla polepszenia warunków egzystencji, dla pomnożenia dobrobytu materjalnego i duchowego. Zaczęto więc wspólnemi siłami budować drogi, groble, kanały, brukować ulice, oświatlać je — budować łaźnie. W dalszym rozwoju kultury mamy wyrosłe z tego dążenia: gminne piekarnie, rzeźnie, wodociągi, elektrownie i t. p. Powstawały kościoły, szkoły wznoszone wspólnym wysiłkiem.

Do drugiej grupy zadań, które samorząd terytorjalny nie musi, ale może i winien podejmować, należy popieranie rolnictwa, sadownictwa, pszczelnictwa, przemysłu ludowego i t. p.

Drugim momentem, decydującym o stopniu zainteresowania się samorządu terytorjalnego rolnictwem, jest fakt, że tą gałęzią pracy i wytwórczości narodowej w obecnej dobie zaczęło się już wcześniej zajmować państwo, stwarzając do tego osobne ministerstwo, dalej większe i mniejsze związki rolników, wreszcie tu i ówdzie społecznie ofiarna inicjatywa jednostek. Wkraczając więc w tę dziedzinę samorząd musi się liczyć z czynnikami działającymi na tem samem polu, stosując do tego swoje poczynania.

Wreszcie jeżeli idzie o taki szczegół pracy rolnika jak jego zbiorowe usiłowania — spółdzielnie rolnicze, to występuje jeszcze trzeci moment — sama istota spółdzielczości, opieranie się na własnych siłach członków zrzeszeń, samopomoc i samozaradność, stanowiące cechy istotne, bez których niema pojęcia spółdzielczości.

Uwzględniając te wszystkie momenty, że tak powiem ograniczające — samorząd terytorjalny może i winien dopomagać ruchowi spółdzielczemu w rolnictwie, z uwagi na jego wielkie znaczenie wogóle, a dla najbliższej ekonomicznej przyszłości narodu, wobec dokonującej się „reformy rolnej" niczem niezastąpionemu.

Pomoc ta może przybierać rozmaite postacie. Uprzytomnijmy sobie ważniejsze.

1) Na pierwszem miejscu postawmy tu dobrą komunikację, a przedewszystkiem oczywiście — drogi kołowe. Zapytywani rolnicy, w czem samorząd mógłby im najskuteczniej dopomóc, odpowiadają często: niechcemy nic więcej od was, jak tylko pobudowania i utrzymania w dobrym stanie dróg i mostów. Spółdzielnia mleczarska tam tylko może mieć zapewniony dowóz mleka z sąsiednich wiosek, kiedy odbywać się może bez łamania kół, zrywania koni i niszczenia zaprzęgów.

W naszych warunkach odnosi się to szczególnie do dróg gminnych. Ogólne zubożenie kraju,

brak środków pieniężnych utrudniają wprawdzie w wysokim stopniu szerokie zadośćuczynienie tej dokuczliwej potrzebie. Jednakże samorząd ma do dyspozycji obecnie, wobec przeludnienia wsi i masy niezatrudnionych rąk ludzkich, prawie niewyczerpany zasób sił naturalnych: robociznę pieszą i konną to znaczy szarwark. Wyzyskanie należyte tego źródła siły jest trudne, jak to powszechnie wiadomo. Zwłaszcza gminy przeważnie mało wykazują w tym kierunku chęci i umiejętności.

Natomiast tam gdzie wydziały powiatowe okazały pewną energję i — zwłaszcza — przyszły zarządom gminnym z pomocą techniczno-inżynierską i organizacyjną, wyniki okazały się bardzo dobre, a w niektórych wypadkach (powiat Gorlice) podziwu godne.

2) Organy samorządu powiatowego i gminnego mogą uczynić ulgi lub zwolnić spółdzielnie od niektórych podatków komunalnych. Mam tu na myśli podatki samoistne samorządu (dodatki do podatków państwowych, stanowiące zresztą główne źródło dochodowe samorządu, nie dadzą się użyć do tego celu ze względów technicznych).

Mogłaby powstać wątpliwość, czy powinno się czynić ulgi spółdzielniom. Otóż tu ma duże znaczenie wzgląd na to, że spółdzielnia to zrzeszenie członków pewnej gminy, którzy już jako członkowie gminy pojedyczo każdy ponoszą ciężary drogowe, płacąc je jeszcze z funduszów spółdzielni, ponoszą ciężary te poraz drugi. Oczywiście musi tu być dotrzymywany warunek, że spółdzielnia ma do czynienia tylko z członkami i otrzymywane w końcu roku zyski częściowo zwraca członkom, jako chwilowo „nadebrane", częściowo przelewa się do niepodzielnego funduszu społecznego.

Ulgi podatkowe może samorząd stosować względem spółdzielni niekoniecznie stale, może je przyznawać w pierwszym okresie istnienia, kiedy nie zdołała ona rozwinąć się.

3) Wiele spółdzielni, zwłaszcza wytwórczych, jak np. piekarnie i mleczarnie spółdzielcze, przystępują do wznoszenia własnych budynków gospodarczych i mieszkalnych. Nie będzie to dla gminy lub powiatu zbyt wielkim uszczerbkiem, jeżeli przy odpowiednich sprzyjających okolicznościach pod budowę taką ofiaruje spółdzielni potrzebny kawałek gruntu na własność lub na długoletnią dzierżawę, za niskim mającym tylko formalne znaczenie czynszem.

Do tej kategorji pomocy odnosić się będzie udzielenie np. drzewa z lasu gminnego na budowę domu, udzielenie lokalu na zebrania, albo nawet na pomieszczenie kancelarji stowarzyszenia, ustawienie ogniotrwałej kasy (jak to miało miejsce w niektórych miejscowościach b. Galicji w stosunku do kas Stefczykowskich).

4) Wiele ciał samorządowych posiada zakłady lecznicze lub opiekuńcze, szpitale, zakłady wychowawcze, przytułki i ochronki, w których gospodarstwo prowadzi się we własnym zarządzie, dla których zatem zarząd gminy lub wydział powiatowy zakupuje środki żywności, odzież, sprzęty, surowiec do przeróbki w warsztatach zakładowych. Otóż przy tych zakupach ciała samorządowe mogą uwzględniać przedewszystkiem miejscowe spółdzielnie handlowe, kooperatywy spożywcze, a w każdym razie dawać im pierwszeństwo.

5) Wybitną przysługę ruchowi spółdzielczo-rolniczemu okazać mogą organa samorządu powiatowego przez urządzanie kursów zawodowych dla kierowników i pracowników w spółdzielniach, przez udzielanie zapomóg, lokalu na wykłady, wreszcie stypendja dla kandydatów, o ile kurs taki odbywa się w miejscowości oddalonej.

Możliwości jak widzimy duże i różnorodne ze strony samorządu terytorjalnego w popieraniu spółdzielczości. Akcja ta odbywa się tu i ówdzie i w omówionych postaciach i niezawodnie w wielu innych. Idzie tylko oto, aby stała się powszechną na całej przestrzeni Rzeczypospolitej.

Od wzmożenia wydajności pracy rolnika przedewszystkiem zależy ekonomiczna niezależność Polski. Potężny rozwój spółdzielczości rolniczej odegrać może w tem rolę decydującą.

Wśród różnych poczynań jednem może z najpożytniejszych byłoby tworzenie po powiatach — po jednej na kilka powiatów — placówce: organizatorów spółdzielczości. Istnieją wszak tacy instruktorowie pożarnictwa, sadownictwa, architekci i inni, których działalność rozszerza się na szereg powiatów. Zadaniem ich byłoby badanie warunków odpowiednich do utworzenia tej czy innej spółdzielni. Iluż to zawiedzionym nadziejom, niewłaściwie rozpoczętym próbom zakładania spółdzielni zapobiegłby taki specjalista.

Takich organizatorów spółdzielczości mógłby przygotować Wyższy Naukowy Kurs Spółdzielczy na Studjum Rolniczem U. J. oraz Instytut Administracyjno-Gospodarczy w Krakowie.

MGR. MICHAŁ MISZEWSKI.

Rola Komisji Rewizyjnej.

Biorąc pod uwagę protokoły gminnych komisyj rewizyjnych, obejmujące 80 pytań, na które odpowiedź pozytywną lub negatywną formułowano słowami „tak lub nie" trudno uzmysłowić sobie obraz rezultatu działalności tych komisji za pierwszy okres budżetowy nowego ustroju gminnego i niemały kłopot wywnioskować, czy członkowie komisji spełnili swą powinność w granicach zakreślonych obowiązującym regulaminem.

Zasadnicze i najważniejsze zadanie komisji zasadza się nietylko na rewizji ksiąg, lecz również na powinności wysunięcia wniosków w kierunku usprawnienia gospodarki gminnej, a dla osiągnięcia tego celu muszą członkowie komisji rewizyjnej poznać dokładnie gospodarkę danego związku samorządowego i znaleźć właściwą drogę działania, by praca ich nie była nacechowana daleko posuniętym formalistycznym biurokratyzmem, zaś czynność swobodna i nielicząca się z pływami tych jednostek, dla których działalność w samorządzie równoznaczna jest z dążnością osiągnięcia interesu własnego.

Smutne wspomnienia niesumiennego wyrachowywania się poborców podatków państwowych i danin komunalnych w gminach jednostkowych, zmuszają samorząd stosować daleko posuniętą pedanterję przy rewizji gospodarki finansowej przynajmniej do czasu wprowadzenia gmin obecnych na utarte i wypróbowane tory pracy oraz zmuszają postępować z przesadną częstokroć ostrożnością, by wytępić niesumienność i lekkomyślność funkcjonarjuszów gminnych, któraby narażać mogła grosz publiczny na uszczerbek. Z doświadczenia bowiem wiemy, że wypadki niesumiennego ściągania na wsi podatków w wymiarze wyższym na niekorzyść płatników, znane licznym mieszkańcom wsi, były bardzo częste, jednak bądź przez apatję lub z obawy nie ujawniano swych spostrzeżeń względnie podejrzeń i dopiero po wykryciu nadużyć przesłuchiwane osoby zainteresowane naiwnie oświadczały, że fakt ten był im znany od dłuższego czasu.

Popełnione nadużycia odbiły się fatalnie na płatności danin publicznych i jest to jedna z przyczyn, że pobór podatków idzie opornie w tych miejscowościach gdzie zaistniały nadużycia, pozatem prócz finansowej jest gorsza moralna szkoda na jaką został narażony samorząd gminny.

Ten stan rzeczy musiał oddziałać otrzeźwiająco. Stosowane rygorystyczne sankcje karne względem niesumiennych funkcjonarjuszów oczyściły atmosferę. Prócz tego wniosły dużą dozę sugestywnej podejrzliwości czynnika spełniającego nadzór wewnętrzny nad gospodarką finansową gminy.

Gdy pominiemy kwalifikowaną pracę urzędników samorządowych i władz nadzorczych zgodzić się musimy, że niezawsze działalność członków komisji rewizyjnej w badaniu gospodarki gminnej daje donioślejsze dla samorządu rezultaty i często nie odpowiada wymogom, jakie ustawa samorządowa na ten organ nakłada.

Przyczyna takiego stanu to nietylko bierność, lecz również nieprzemyślany dobór składu komisji rewizyjnej wybranej pospiesznie w czasie pilnych początkowych prac organizacyjnych, niedostateczne zaznajomienie się z przepisami, regulaminem i z zasadami księgowości komunalnej, zaś braków tych nie może zrównoważyć pilność i poczucie obowiązku poszczególnych członków komisji.

Bardzo na czasie podał Autor art. „Określenie Stanu Finansowego Gminy" w Nr. 14 Tygodnika „Samorząd", wskazówki dla komisji rewizyjnej omawiając w tym artykule jak należy ustalać stan finansowy gminy, w jaki sposób przeprowadzać analizę poszczególnych rachunków i dążyć do oceny wykonania budżetu gminnego.

W niniejszym artykule pragnę omówić w jaki sposób ma badać komisja poszczególne zaszłości jak przeprowadzać rewizję dochodów oraz wydatków budżetowych i inwentarza na podstawie dowodów z ksiąg rachnukowych pomocniczych.

Jak wiadomo wzajemne kontrolowanie zaszłości jest jedną z głównych zalet księgowości podwójnej, aby zaś ta kontrola była celowa, musimy się uprzednio upewnić, że każdy wpływ gotówki został stronie wpłacającej należycie potwierdzony, a na każdy wydatek otrzymał rachmistrz pokwitowanie od osoby pobierającej pieniądze z gminy. Dokumentami stwierdzającemi jaki, z jakiego tytułu, od kogo i w jakim czasie zaistniał dochód dla związku samorządowego są w pierwszym rzędzie kwitarjusze, następnie wyciągi kontowe P. K. O. rachunki bież. innych instytucyj finansowych, książeczka na wypłacone dodatki do podatków przez Urząd Skarbowy i Wydział Powiatowy w końcu księga awizacji pocztowej, która wykazuje wpływ z przekazów pieniężnych i czeków przekazowych P. K. O.

Członkowie Komisji rewizyjnej mając stały

kontakt z mieszkańcami gminy mogą łatwo i bez specjalnych starań i zabiegów stwierdzić czy płatnicy otrzymują właściwe kwity z przebitkowego kwitarjusza na wpłacone do rąk inkasenta gminnego lub sołtysa należytości gminne, czy też dawnym zwyczajem praktykowanym w gminach jednostkowych wydaje im się nieformalne pisane odręcznie potwierdzenia odbioru gotówki. Wyrywkowe porównanie wziętych od płatników lub przynajmniej posiadanych przez badającego własnych kwitów z odbitkami znajdującego się w gminie kwitarjusza, oraz skontrolowanie zgodności zapisów wpływu gotówki w podanych wyżej pomocniczych dowodach rachunkowych (wyciąg kontowy P. K. O., księga awizacji pocztowej i t. d.) z odnośnemi zapisami w księdze kontowej umożliwi komisji rewizyjnej szybkie zorjentowanie się, czy w rachunkowości gminnej istnieje porządek, a taka zupełnie nieskomplikowana rewizja będzie sprawdzianem legalności i prawdziwości zapisów w księgach gminnych.

Po zbadaniu czy na każdą wpłatę wydał Urząd gminny formalne pokwitowanie, zajdzie konieczność sprawdzenia sumacji kwitarjuszy, ustalenia na ich podstawie łącznej kwoty uzyskanych z danego źródła dochodowego wpływów i porównania z wpisami uskutecznionemi w księdze kontowej czy odnośne sumy są zgodne. Zbadanie w ciągu roku obrotowego zapisów uskutecznianych na rachunku sum przechodnich przez porównanie ich z wpływami z kwitarjuszy może być utrudnione w wypadku, gdy kwitarjusze na podatek gruntowy, opłaty drogowe i składkę ogniową znajdują się u sołtysów. W interesie poprawnego i dokładnego przeprowadzenia pracy rewizyjnej, jest rzeczą nieodzowną wykorzystać przewidziany regulaminem komisji rew. obowiązek przedkładania przez gminę do wglądu dokumentów i spowodować za pośrednictwem wójta odprowadzenie kwitarjuszy przez sołtysów do urzędu gminnego i pozostawienie ich na czas trwania czynności komisji.

Zasadniczo na każdy rodzaj dochodów budżetowych powinien zarząd gminny prowadzić osobne bieżąco sumowane kwitarjusze, a jedynie wpływy z dochodów sporadycznie wpływających do kasy gminnej mogą być ujęte kwitarjuszem na „dochody różne". Przy takiem prowadzeniu rachunków kontrola roczna dochodów przeprowadzana na podstawie kwitarjuszy ściśle ujętych w „ewidencji kwitarjuszy" jest łatwa i z końcem roku budżetowego każdy rodzaj wpływu wyszczególniony w księdze dochodów budżetowych wykazać powinien stan jaki dają w sumie ogólnej użyte na te wpływy kwitarjusze po dodaniu wpłat uskutecznionych przez płatników poza kwitarjuszem za pośrednictwem przekazów i przelewów P. K. O., przekazów pieniężnych i wpłat na rachunki bieżące instytucji finansowych.

Kontrola wydatków powinna objąć badanie dowodów rozchodowych, czy są one oryginalne, czy nie budzą zastrzeżeń, a więc są zgodne ze stanem faktycznym, w szczególności czy spełnione przez pobierających z gminy pieniądze prace zostały należycie wykonane, a materjały i usługi dostarczone samorządowi po cenach uzasadnionych. Gdyby nawet pominięto sprawdzenie asygnacyj pod względem formalnym odnośnie poprawnego ich wystawiania badania dat, podpisów, adresów wystawcy i odbiorcy to kontrola dowodów kasowych stwierdzająca, że wydatki zostały właściwie i zgodnie z planem budżetowym uskutecznione i zakontowane jest nieodzowna, gdyż na jej podstawie uzyskać może komisja właściwy obraz planowości i oszczędności gospodarki gminnej.

Pracę nad zbadaniem inwentarza powinna poprzedzać kontrola rachunku zamkinęcia sum pozabudżetowych, która wymaga zbadania rocznych sald rachunków wynikowych na podstawie zapasów, porównania tych zapasów z księgami pomocniczemi rachunkowemi jak wyciągiem P. K. O. rachunkami bież. instytucji finansowych, rejestrami depozytów walorowych i walorów własnych, księgami weksli własnych i weksli obcych, księgami udzielonych i przyjętych gwarancji i żyr, księgami materjałowemi oraz dokładnego wyrachowania przedsiębiorstw i zakładów związku samorządowego. Po przeprowadzeniu kontroli sum pozabudżetowych należy zbadać stan posiadanego majątku nieruchomego, uzgodnić ten stan na podstawie arkuszy posiadłości gruntowych i planów gospodarstwa lasowego ze stanem faktycznym, wyciągnąć wnioski w kierunku przeprowadzenia zmian hipotecznych spowodowanych przez sprzedaż części majątku nieruchomego, wreszcie ustalić bardzo dokładnie wykaz zaciągniętych przez gminę lub przejętych od byłych gmin jednostkowych długów długoterminowych. Wskazaną również jest kontrola ksiąg materjałowych, ujmujących przedmioty niepodlegające inwentaryzacji jak przybory kancelaryjne, wykreski, mapki, węgiel przeznaczony na opał i t. p.

W kwestji ustalenia inwentarzowej wartości trwałych składników majątkowych może komisja rewizyjna korzystać z przepisu § 33 rozp. o kasowości i rachunkowości związków komunalnych zezwalającego na komisyjne oszacowanie wartości

majątku nieruchomego w wypadku, gdy nie jest znana wartość ceny kosztów własnych. Korzystanie z tego przepisu uważam za wskazane, gdyż majątki nieruchome szczególnie w gromadach są przewartościowane, obejmują stany niezgodne co do obszaru gruntów ze stanem faktycznym, a wpływa to ujemnie na ustalenie wartości majątku czystego danego związku samorządowego i daje w rezultacie nader optymistyczny, a więc fałszywy końcowy obraz tego majątku, który nie odpowiada obecnym stosunkom gospodarczym zmienionym skutkiem obniżenia wartości dóbr nieruchomych, spadku cen dóbr materjalnych i zwyżką pieniądza.

Jeżeli komisja pragnie poprawnie spełnić zasadniczą swą powinność powzięcia skutecznych wniosków w kierunku uzdrowienia gospodarki gminnej, o ile takowa niedomaga, to poza kontrolą poszczególnych zaszłości rachunkowych i składników majątkowych powinna po uprzedniem dokładnem ustaleniu stanu finansowego gminy, przejść do oceny realności i równowagi gospodarki finansowej gminy przez zbadanie rozpiętości jaka zachodzi pomiędzy planem gospodarki t. j. budżetem, a zrealizowaniem tego planu t. j. wykonanie budżetu i wykrycie przyczyn tej rozbieżności.

Utrzymanie równowagi gospodarczej i unikanie za wszelką cenę powstania niedoboru budżetowego jest zagadnieniem obecnie nader aktualnem i doniosłem z uwagi na obecny czas krytyczny dla gospodarki samorządowej i życia zbiorowego, zahamowanego przez nierównomierną cyrkulację pieniądza na wsi i pauperyzację spowodowaną przez nierentowność gospodarstw rolnych. Sięgnięcie do wszelkich dostępnych źródeł oszczędności uważać dziś należy za podstawowy obowiązek członków komisji rewizyjnej.

Z drugiej jednak strony, jeżeli zaistnieją niedobory budżetowe w gminie, co dziś uważać należy jako ewentualność niewyjątkową, powinna komisja postawić konkretne wnioski zmierzające do szybkiego zlikwidowania takiego ujemnego rezultatu gospodarki gminnej i ma za zadanie wskazać sposób przejścia w najbliższych dniach do aktywnego gospodarowania groszem publicznym.

Często się zdarza, że nastroje ludności i radnych gminnych idą bezkrytycznie, a czasem demagogicznie po linji największego odciążenia płatników od ponoszenia ciężarów publicznych. Częstokroć dostępne źródła podatkowe np. z podatku wyrównawczego nie są nawet częściowo wyzyskane, skutkiem czego z jedenj strony zamiera życie zbiorowe w samorządzie, wzrastają z roku na rok niedobory budżetowe, zwiększa się zadłużenie i zachwiana zostaje rentowność i stałość majątku komunalnego, z drugiej natomiast strony uzyskana ulga podatkowa nie przynosi ogółowi płatnikom wydatnego odciążenia, stanowiąc oszczędność kilkugroszową dla małorolnego, a kilkunasto dla średniego gospodarza.

W interesie realności i równowagi budżetu jest obowiązkiem komisji rewizyjnej obowiązek ustalić, jakie przyczyny wpłynęły na powstanie niedoboru budżetowego, należy przeto zbadać na podstawie ksiąg bierczych, czy wyzyskano dostępne dla gminy źródła dochodowe, czy wpływy podatkowe osiągnął zarząd gminny w granicach budżetem przewidzianych, co przedsięwzięto, by w wypadku niemożności płacenia przez płatnika należytości w gotówce pobrać podatek w naturze, materjałach czy usługach, które możnaby użyć na przeprowadzenie inwestycji, czy we właściwym czasie sporządzono wymiary podatkowe oraz doręczone wezwania płatnicze, czy zaległości podatkowe z lat ubiegłych zostały uwzględnione w księgach bierczych, czy daniny ściągano intensywnie i w odpowiednim dla płatników czasie, czy procedura stosowana przy inkasowaniu wpływów nie jest przewlekła, a wykonanie opieszałe i czy gospodarkę finansową gminy oparto o kwartalny plan wykonania budżetu. Po takiem zorjentowaniu się co do przyczyn powstania niedoborów, łatwem będzie postawić skuteczne i konkretne wnioski zmierzające do usunięcia deficytowej gospodarki gminnej.

Poważne refleksje dla życia samorządowego w gminach, nasuwają trudności na jakie natrafiają niektóre zarządy gminne spowodu bierności jej członków w zwołaniu komisji rewizyjnej.

Bezsprzecznie praca komisji rewizyjnej nie jest łatwa, szczególnie dla osób pobieżnie lub niedostatecznie obeznanych z zasadami rachunkowości komunalnej, również spisanie takich protokołów z czynności komisji, któryby przyniosły korzyść gminie stanowią prace nawet dla zawodowca skomplikowaną, zważyć jednak należy, że komisja rewizyjna ma prawo korzystać z pomocy fachowej wyznaczonego przez wójta urzędnika gminnego, zaś rezultaty działalności komisji są tak doniosłe dla życia samorządowego, przeto w najbliższym czasie powinny ustać narzekania, że członkowie komisji rewizyjnej mimo kilkakrotnych wezwań przewodniczącego tej komisji, wójta, lub kolegjum zarządu nie zebrali się celem przeprowadzenia kwartalnej względnie rocznej rewizji gospodarki gminnej.

Kronika.

Z Krakowskiego Wydziału Wojewódzkiego.

W czerwcu b. r. odbyły się 2 posiedzenia Wydziału Wojew. (w dniach 8 i 22).

Na posiedzeniach tych załatwił Wydział szereg spraw finansowych związków samorządowych. Wiele uwagi poświęcił sprawie preliminarza budżetowego gm. m. Zakopane, jest to bowiem pierwszy budżet gminy uzdrowiskowej. Budżet zwyczajny opiewa na kwotę 988.586 zł., budżet nadzwyczajny na kwotę 548.000 zł. Do najważniejszych inwestycyj, objętych budżetem nadzwyczajnym, należy zaliczyć budowę kanalizacji, wykończenie szkoły na Wilczniku, odbudowę ulic i chodników, zniszczonych przy robotach kanalizacyjnych. Ponadto projektuje gm. m. Zakopane zakupić parcelę pod plac targowy, parcelę pod budowę szkoły na Bystrem i przystąpić do budowy stajni spędowej przy rzeźni.

Łącznie ze sprawą preliminarza budżetowego gm. m. Zakopane — zatwierdził Wydział Wojew. uchwałę rady m. w Zakopanem o zaciągnięciu z Funduszu Pracy pożyczki w kwocie 125.000 zł. na roboty kanalizacyjne.

Wydział zatwierdził ponadto statut taksy kuracyjnej dla grom. Bukowina, zatwierdził szereg uchwał rady m. Krakowa i rady m. Nowego Sącza w sprawie kupna i sprzedaży gruntów, wypowiedział się za wydaniem przez Wojewodę rozporządzenia o ochronie krajobrazu na Gubałówce, rozstrzygnął szereg odwołań w sprawach podatkowych, a wreszcie zatwierdził statuty etatów stanowisk służbowych dla wszystkich nowych gmin wiejskich na terenie Województwa Krakowskiego.

Sprawy oddłużeniowe.

W dniu 18 czerwca b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Oszczędnościowo Oddłużeniowej dla Samorządu przy Urzędzie Wojewódzkim w Krakowie, na którem uchwalono projekty planów oddłużenia dla:

Powiatowych Związków Samorządowych: w Chrzanowie i Wadowicach, dla Gmin Miejskich: Chrzanowa, Jaworzna, Szczakowej i Trzebini (miasta powiatu chrzanowskiego) i Skawiny oraz poprawki do projektu planu oddłużenia M. Nowego Sącza.

Wszystkie powyższe wnioski zostały wniesione na porządek obrad Centralnej Komisji Oszczędnościowo-Oddłużeniowej dla Samorządu przy Ministerstwie Skarbu w dniu 7 lipca b. r.

W dniu 27 czerwca b. r. odbyło się posiedzenie Komisji Oszczędnościowo-Oddłużeniowej dla Samorządu przy Krakowskim Urzędzie Wojewódzkim, na którem uchwalono projekty planów oddłużenia dla:

Powiatowych Związków Samorządowych: w Dąbrowie i w Nowym Targu, dla Gmin Miejskich: Dobczyc, Dębicy, Grybowa, Jasła, Muszyny, Piwnicznej, Ropczyc i Wieliczki.

Wnioski uchwalone na posiedzeniu Komisji Krakowskiej w dniu 27 b. m. mają być wniesione na posiedzenie Centralnej Komisji w dniu 21 lipca 1936 r.

Ponieważ powiatowe związki samorządowe Biała i Kraków nie są objęte akcją oddłużeniową lista powiatowych związków samorządowych Województwa Krakowskiego objęta tą akcją została już wyczerpana.

Komisja Krakowska przygotowała również już projekt planu oddłużenia dla Gminy M. Kraków, kończąc tem samem prace nad przygotowaniem wniosków oddłużeniowych dla miast wydzielonych.

Niebawem zostaną również zakończone prace nad przygotowaniem projektów planów oddłużenia dla pozostałych gmin miejskich. Pozostanie przeprowadzenie w stosunku do gmin miejskich oddłużenia wobec wierzycieli prywatnych oraz oddłużenie gmin wiejskich, do którego Komisja zamierza przystąpić z początkiem września b. r.

SAMORZĄD NA FRONCIE WALKI Z BEZROBOCIEM I JEGO SKUTKAMI.

Największą boloczką dnia dzisiejszego jest bezrobocie i jego skutki. Z niniejszym numerem rozpoczynamy druk cyklu notatek kronikarskich obrazujących zmaganie się związków samorządowych Wajewództwa Krakowskiego z tą plagą społeczną.

Walka z bezrobociem i łagodzenie jego skutków w powiecie bialskiem (woj. krakowskie).

Powiat bialski w województwie krakowskiem z uwagi na rozwinięty szeroko w Białej oraz bezpośrednio z nim sąsiadującem mieście w Bielsku przemysł tekstylny oraz inne pokrewne działy przemysłowe nadto z uwagi, na znajdującą się w Brzeszczach Państwową Kopalnię Węgla, należy do najbardziej prawie uprzemysłowionych powiatów w województwie krakowskiem.

Wskaźnikiem tego jest fakt, iż powiat, który posiada zaledwie 635 km² (najmniejszy w woj.)

ma okrągło 139 tysięcy ludności (według spisu z 1931 r.), a więc przeciętnie 220 mieszkańców na 1 km² t. zn. jest najgęściej zaludniony w woj. krak.

Struktura uprzemysłowienia powiatu była powodem, iż z chwilą pogorszenia się dobrej konjunktury gospodarczej, nasilenie bezrobocia znacznie się w ostatnich latach wzmogło — co można odczytać z poniżej zestawionej tabelki zarejestrowanych bezrobotnych w Państwowem Biurze Pośrednictwa Pracy w Białej.

Z końcem miesiąca	Było zarejestr. bezrobotnych w pow. bialskiem ogółem	Zatrudnionych było dziennie na robotach publicznych				
		W Zastawie Wodnym w Porąbce	W Państw. Zarz. Wodnym jego ekspoz. oraz w Urz. Meljoracyjnym	W Państw. Kamieniołomie w Kozach	W Pow. Zarządzie Drogowym Biała	W innych instytucjach
stycznia 1933	5623	—	215	50	—	75
marca 1933	7895	165	301	150	122	230
września 1933	3821	2387	240	205	280	195
grudnia 1933	7589	68	65	—	—	55
stycznia 1934	7649	159	65	—	—	24
marca 1934	6477	223	154	150	—	43
września 1934	2542	726	310	162	126	100
grudnia 1934	4276	644	192	150	111	95
stycznia 1935	5615	357	144	30	13	—
marca 1935	6594	705	110	160	76	63
września 1935	1182	2147	198	160	180	208
grudnia 1935	4591	706	198	160	—	25
stycznia 1936	5106	420	3	160	5	40
marca 1936	5161	753	187	147	55	39
kwietnia 1936	3607	775	282	147	194	234

Jeśli do powyższej ilości zarejestrowanych bezrobotnych doda się bezrobotnych niezarejestrowanych w biurach Pośrednictwa Pracy, którą to ilość śmiało można przyjąć na 50% zarejestrowanych to okaże się, że ilość bezrobotnych na terenie powiatu w ostatnim trzechleciu waha się między 7.500 a 10.000 bezrobotnych co stanowi 5½ do 7½% odsetek ludności.

Największe skupienie bezrobotnych znajduje się naturalnie na terenie miasta Białej i Oświęcimia, pozatem bardzo duże skupienia znajdują się na terenie gmin zbiorowych, a przedewszystkiem na terenie gminy Bystra—Wilkowice—Biała—Bestwina i Oświęcim, a częściowo i miasta Kęty.

Cyfry wyżej wykazane wskazują jak wielką troską władz administracyjnych t. j. Państwa, oraz gospodarczych t. j. powiatu jest znaleźć zatrudnienie dla tej masy — dać im możność zarobku, a więc życia oraz usunąć te wszystkie braki i skutki, jakie pociąga za sobą bezrobocie jużto w zakresie administracyjnym jużto gospodarczym — sanitarnym, kulturalnym i t. p.

Że wysiłki skoordynowanych władz administracyjnych rządowych t. j. starostwa oraz samorządowych t. j. powiatu, nie poszły na marne i dały doskonałe wyniki — wyczytać można już z wyżej zestawionej tabelki z której wynika, iż dzięki tym pracom zatrudnienie w poszczególnych latach w okresie letnim — mimo naogół nie polepszającej się sytuacji gospodarczej państwa — stale się wzmagało, a ilość bezrobotnych malała nadto, iż aktywność powiatu na każdem polu się wzmagała, a zaburzenia czyto na tle politycznem czyto gospodarczem w zarodku były usuwane — co przypisać należy zarówno wysiłkom administracji, jak też wyrobieniu politycznemu — gospodarczemu i intelektualnemu obywateli.

Dla zlikwidowania bezrobocia w pierwszem rzędzie przychodziło z pomocą Państwo — przez uruchamianie robót publicznych jużto w Porąbce przy budowie zapory wodnej — jużto w Państwowym Kamieniołomie w Kozach, jużto przy robotach meljoracyjnych jak np. obwałowanie rzeki Białki i małej Wisły i Soły oraz regulacji potoków Żylicy i Macochy.

Jeśli się weźmie pod uwagę fakt, iż na uruchomienie wszystkich robót i zatrudnienie wykazanej powyżej ilości bezrobotnych potrzeba było znacznych kwot, których młode Państwo nie posiadało okaże się, że wysiłek Rządu był ogromny.

Niezależnie od troski Państwa niemniejszą troską powiat w miarę posiadanych, a zebranych ze zubożonego społeczeństwa w powiecie funduszów, otaczał szczególniej te działy, które przyczyniały się do złagodzenia bezrobocia i usunięcia ujemnych, a związanych z bezrobociem skutków.

Poza robotami publicznemi, celem powiększenia liczby zatrudnienia bezrobotnych, Wydział Powiatowy uruchamiał roboty drogowe, które stanowią 50% ogólnych wydatków powiatu, a które to roboty najwięcej mogą zatrudnić bezrobotnych.

Wydatki powiatu na te cele przedstawiają się następująco:

wydano w roku	ogółem na drogi państwowe i powiatowe	subwencja powiatu utrzym. dróg państw.
1933/34	316.000 zł.	60.000 zł.
1934/35	301.000 „	80.000 „
1935/36	308.000 „	58.000 „

Wyżej wymienionemi ogólnemi kwotami nie są objęte dotacje Państwa w formie przydziału tłucznia zboża i mąki.

Jak widać z wykazu powiat w trosce o należyte utrzymanie dróg państwowych i wojewódzkich wobec małej dotacji ze Skarbu Państwa — z własnych funduszów asygnował większe kwoty celem należytego utrzymania głównych arteryj komunikacyjnych. Powiat nietylko utrzymywał w należytym stanie dotychczasową ilość dróg powiatowych, ale ulepszał i budował nowe drogi jak również zaprojektował szereg nowych arterji o wielkiem znaczeniu gospodarczem m. i. z uwagi na interesy turystyki i letnisk.

Celem złagodzenia klęski bezrobocia w okresie zimowym, w którym nasilenie bezrobocia jest największe Państwo przydzielało artykuły żywności, a powiat przeprowadzał zbiórkę gotówkową oraz artykułów żywności, które rozdzielane były bezrobotnym.

Jaki jest wysiłek tego świadczy poniższe zestawienie: W latach 1933, 1934 i 1935 wydano na akcję bezrobotnych 706.185 kg mąki żytniej, 26.490 kg mąki pszennej, 117.860 kg fasoli, 34.667 kg słoniny, 10.950 kg kawy konserwowej, 1285 kg mydła, 13.900 kg kaszy, 1.050 ton węgla oraz 63 wagony ziemniaków.

Do uwypuklenia ogromu wysiłku podaje się, iż akcja ta stanowi około 60 pełnych pociągów, z których każdy liczy po 50 wagonów 10 tonowych, a wartość w gotówce przedstawia się na sumę około 300.000 zł.

Niezależnie od powyższej akcji wypłacono zasiłków w gotówce jako zasiłki dla bezrobotnych:

w roku	1933	zł.	381.397
„	1934	„	344.045
„	1935	„	393.103

Celem zwalczania bezrobocia powiat powziął myśl utworzenia własnego funduszu powiatowego popierania budowy szkół powszechnych w wysokości 100.000 zł., który to fundusz już w obecnym roku budż. zasilony i wydatkowany będzie na kwotę ponad 30.000 zł.

Że ofiarność społeczeństwa jest ogromna, a pomoc powiatu i odpowiednich czynników nie mniejsza posłuży fakt, iż w ostatnich 3 latach wybudowano wzgl. rozbudowano następujące szkoły: 2 piętrowy gmach (17 klas) w Kozach. Dobudowa i nadbudowa szkoły w Wilkowicach, w Wielkiej Puszczy, Jawiszowicach, Pławach, Osieku, Dankowicach, Wilamowice, Straconce, Stare Stawy, Grojec, Malec, Polanka Wielka, a ostatnio rozpoczęto budowę 2 piętrowego gmachu szkolnego w Komorowicach.

Budowy szkół przyczyniły się w każdym razie do ulżenia- bezrobotnym przez zatrudnienie ich, a dało podstawy do prowadzenia oświaty w gmachach o higjenicznych warunkach.

Celem ulżenia ludności w skutkach bezrobocia rozwinął powiat dużą akcję i zakupił znaczną ilość materji na ubrania dla dzieci oraz buciki, któremi to darami obdarzone zostały dzieci bezrobotnych na gwiazdkę przy równoczesnem obdarowaniu artykułami żywnościowemi, a pomoc to wyraża się w 3 latach w ilości 2.569 m materji dla dziewcząt 1.520 m materji dla chłopców oraz 2500 par bucików, a wartość tej akcji przedstawia się na kwotę 30.000 zł.

Niezależnie od akcji gwiazdkowej propagowana była żywo akcja kolonijna oraz półkolonji, a ilość dzieci objęta tą akcją wynosiła rocznie około 3.500 dzieci.

Subwencja powiatu na powyższy cel wynosiła około zł. 10.000.

Niezależnie od tego powiat utrzymywał poza ośrodkami zdrowia lekarza specjalnie dla bezrobotnych opłacając go z własnych funduszów oraz zakupując środki lecznicze.

Obecnie zatrudnia się dziennie około 3.000 bezrobotnych pozatem pobiera zasiłki bezrobotnych ponad 1000 osób.

Niepodobna tak krótkim artykułem objąć całej akcji, którą prowadził tak powiat jak i poszczególne miasta i gminy wiejskie, jednakże stwierdzić należy, iż akcje te podejmowane były na każdym kroku i na każdem polu, a skutki widoczne są tak w postaci dobrych dróg ładnych i przestronnych gmachach szkolnych — domach ludowych — ilości z uczęszczającej stale do szkół dzieci, której umożliwiono chodzenie, zakupując ubrania i buciki — w podniesieniu stanu rolnego — rozbudowy i podniesienia hodowli — podźwignięciu do wyższego poziomu stanu kulturalnego i oświatowego miast i wsi.

Oto owoce dobrze przemyślanej pracy jednostki — zrozumieniu należytemu ludności i skoordynowaniu wysiłków wszystkich jednostek administracyjnych władz tak zespolonych jak i niezespolonych.

Powiat Gorlice.

Ilość bezrobotnych: a) zarejestrowanych 436, b) niezarejestrowanych 1.500. Rozplanowanie skupień bezrobotnych: Gorlice, Glinik, Marjampolski, Libusza, Stróże, Bobowa, Kryg, Lipinki, Biecz.

Celem zatrudnienia bezrobotnych prowadzone są następujące roboty:

1) Rekonstrukcja dróg gminnych w Kobylance, Lipinkach i Wójtowej przy zatrudnieniu 140 bezrobotnych.

2) Regulacja rzeki Górnej Białej, przyczem zatrudniono 60 bezrobotnych.

3) Dostawa tłucznia i żwiru na konserwację wszystkich kategoryj dróg, przyczem zatrudniono 260 bezrobotnych.

W szczególności na drogach samorządowych zatrudniono z powyższej liczby ogólnej 460 — około 350 bezrobotnych.

Na wykonanie powyższych robót stoi do dyspozycji ogólna kwota 78.000 zł. z czego z funduszów samorządowych około 27.000 zł.

Na pokrycie tych wkładów przeznaczona jest subwencja z Funduszu Pracy w kwocie zł. 21.000, Min. Op. Społ. w kwocie zł. 10.000, z Urzędu Wojewódzkiego na pomoc doraźną dla ludności dotkniętej klęskami elementarnemi w kwocie zł. 20.000 — oraz z funduszów samorządowych około 27.000 zł. z czego 20.000 z funduszu Powiatowego Związku Samorządowego, a 7.000 zł. z funduszów gminnych.

Powiat Dąbrowa.

Powiat Dąbrowa koło Tarnowa jest powiatem wybitnie rolniczym, składającym się z gospodarstw małorolnych, nieposiadającym żadnych ośrodków przemysłowych przeto i większych skupień bezrobotnych.

Ilość bezrobotnych zarejestrowanych na terenie tut. powiatu wynosi 1.400 robotników, zaś niezarejestrowanych, przeważnie małorolnych i robotników rolnych około 2.000.

Dla zatrudnienia powyższej liczby bezrobotnych prowadzone są roboty z przydzielonych funduszów Opieki Społecznej w wysokości 10.000 zł. na drogach tut. powiatu, a to: pogłębianie rowów drogowych zamulonych podczas powodzi w r. 1934, tłuczenie kamienia używanego do konserwacji dróg, naprawa mostów, ścinanie i regulowanie poboczy drogowych.

Ilość bezrobotnych zatrudnionych na powyższych robotach w czasie od 20. IV. 1936 do dnia dzisiejszego t. j. 17. VI. 1936 wynosiła 900 robotników, których przeciętny dotychczasowy zarobek waha się od 7 do 25 zł.

Oprócz tego prowadzone są roboty z funduszów samorządowych, a to przy łowieniu żwiru, z koryta rzeki Wisły i Dunajca, używanego do konserwacji dróg w tut. powiecie. Roboty te oddane są akordantom, którzy zatrudniają w obecnej porze około 150 robotników dziennie przeważnie małorolnych i bezrolnych z pobliskich gromad. Na roboty te preliminuje tut. Związek Samorządowy w roku 1936/37 kwotę 35.000 zł. pokrywaną z opłat drogowych. Niezależnie od wyżej wymienionych robót, bezrobotni zatrudnieni są przy regulacji rzeki Kisieliny w ilości 100 robotników dziennie i pogłębianiu rzeki Upustu w ilości 100 robotników dziennie, na zmianę co dwa tygodnie.

Roboty tak przy regulacji Kisieliny jak i przy pogłębianiu koryta rzeki Upustu prowadzone są na terenie tut. powiatu z funduszów Opieki Społecznej przydzielonych Państwowemu Kierownictwu Robót Meljoracyjnych w Tarnowie.

Przeszło 30-tu bezrobotnych zarejestrowanych, znalazło pracę przy budowie Państwowej Fabryki Celulozy w Niedomicach powiatu Tarnów.

Stałe kursy oświatowe dla mieszkańców gminy Pilzno.

W rozumieniu rozpoczęcia wytężonej, stałej i planowej pracy oświatowej na wsi, Rada gminna w Pilźnie, po wysłuchaniu i rozważeniu projektu sekretarza gminy, uchwaliła przystąpić do zorganizowania stałych kursów oświatowych na wzór niedzielnych uniwersytetów ludowych dla mieszkańców gminy Pilzno.

Chcąc postawić nową placówkę na poziomie jak najwyższym, postanowiono zwrócić się do miejscowych wybitnych pedagogów i fachowców z prośbą o przyjęcie roli wykładowców i poświęcenia choćby tylko kilku godzin pracy w roku na wspomnianych kursach.

Uznając przedewszystkiem doniosłość zagadnień czysto rolniczych, a następnie społecznych, wysunięto w programie kolejno następujących wykładowców: PP. Dyr. Szkoły rolniczej w Pilźnie — Inż. Wojnarskiego Zygmunta, Inż. Tadeusza Karmowskiego, dla ujęcia i przedstawienia najważniejszych zagadnień z dziedziny racjonalnej uprawy zbóż, nawożenia, płodozmianów, sadownictwa, stosowania odpowiednich odmian nasion, zwalczania chwastów i chorób roślinnych, taniej meljoracji, nastawienia produkcji roślinnej w kierunku najbardziej rentownym i t. p. Dla uświadomienia ludzi w najważniejszych sprawach sądowych, spadkowych, sądów opiekuńczych, polubownych, dorad prawnych i unikania pośrednictwa adwokatów postanowiono prosić PP. Radcę Piotra Garbaczyńskiego i Dr. Zdzisława Ostrowskiego. PP. Lekarzy Dr. Adolfa Kelhoffera i Dr. Wełdycza Włodzimierza postanowiono prosić o podjęcie się kilku godzin po-

gadanek na tematy związane z zapobieganiem chorobom, pomocą w nagłych wypadkach, opatrywaniem rannych i zagazowanych w czasie napadów lotniczych, uświadamianiem płciowem i zwalczaniem zboczeń, zwalczaniem zabobonów i znachorstwa; P. Lekarza Weterynarji Józefa Nowaka o zapoznanie z najważniejszemi sposobami ratowania zwierząt gospodarskich, PP. Dyr. Józefa Radoniewicza, Kierowników szkół: Edwarda Łąckiego, Króla Wojciecha, Jakla Józefa i chętne panie nauczycielki o pogadanki z dziedzin ogólnych, Polski współczesnej z geografją gospodarczą, organizacji życia świetlicowego w Kołach młodzieży, Kółkach rolniczych i Kołach gospodyń, wychowania i t. p., P. Zborzila Stanisława o pogadanki na temat organizacji rolniczych, hodowli i zbytu trzody chlewnej.

Pan wójt gminy Łopuski Czesław podjąłby się przedstawienia zagadnień związanych z gospodarką samorządową gminy i gromad i konieczności współpracy mieszkańców gminy z poczynaniami gospodarczemi Zarządu gminnego w dziedzinie szarwarku, budowy szkół, opieki społecznej i in. P. sekretarz gminy Tadeusz Dyło miałby za zadanie rozwinięcie tematów z organizacji handlu produktami rolnemi, o możliwościach tworzenia doraźnych spółek dostaw i zbytu, spółdzielni eksportowych, przygotowanie kandydatów do prowadzenia rolniczych placówek handlowych (sklepów kółek rolniczych, spółdzielni), pouczyć w sprawie załatwiania spraw w urzędach, wnoszeniu i pisaniu podań, przedstawić najważniejsze obowiązki mieszkańców w sprawach meldunkowych, podatkowych i sanitarnych, oraz wyjaśnić doniosłość działalności i konieczność popierania organizacyj O. S. P. i L. O. P. P.

Po otrzymaniu przychylnej odpowiedzi od poszczególnych Panów, chcących dopomóc w zorganizowaniu tak potrzebnej placówki oświatowej, zostanie na wspólnem ich zebraniu przedyskutowany i ustalony szczegółowy program i plan pracy, oraz nastąpi formalne zorganizowanie i otwarcie kursów, z których prócz młodzieży będą korzystać w pierwszym rzędzie PP. radni gminni, sołtysi i podsołtysi, radni gromadzcy, członkowie O. S. P., Kółek rolniczych i Kół gospodyń i inni w razie wolnych miejsc. Najciekawsze wykłady zostaną za zgodą wykładowców spisane i wydane w formie broszurek.

Rada gminna jest przekonaną, że nikt nie odmówi poparcia tak ważnej sprawie.

Dla sfinansowania łączących się z tem wydatków, Rada gminna uchwaliła przeznaczyć dochody, jakie osiągnie gmina z podatku od wynagrodzeń pracowników gminy, który został przekazany samorządom, oraz z ew. imprez.

Przegląd ustaw, rozporządzeń, zarządzeń, okólników i wyroków N. T. A.

Małopolski Fundusz Przemysłowy.

W Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 311 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Spraw Wewn. z dn. 13 maja 1936 r. o Małopolskim Funduszu Przemysłowym. Stały fundusz przemysłowy, podlegający kompetencji Tymczasowego Wydziału Samorządowego w likwidacji we Lwowie, a przekazany w r. 1931 Ministrowi Przemysłu i Handlu otrzymuje nazwę „Małopolski Fundusz Przemysłowy", zadaniem jego jest zasilanie kredytem obrotowym osób fizycznych i prawnych w rzemiośle, pracy chałupniczej, przemyśle ludowym i przemyśle domowym na obszarze województw południowych. Administrację tym Funduszem sprawuje Bank Gospodarstwa Krajowego.

O używaniu rowerów na drogach publicznych.

W Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 312 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministrów: Komunikacji i Spraw Wewn. z dnia 22 maja 1936 r. o używaniu rowerów na drogach publicznych.

Rozporządzenie to zawiera przepisy o obowiązku rejestracji rowerów, opłatach rejestracyjnych (4 zł. na okres dwóch lat). Od opłat zwolnieni są: funkcjonarjusze służby drogowej na drogach publicznych, funkcjonarjusze policji państwowej i straży granicznej oraz niżsi funkcjonarjusze państwowi i samorządowi, jeżeli ich władza przełożona stwierdzi, że rowerów używają do celów służbowych.

Wagi z podziałkami, wywzorcowanemi w jednostkach miar systemu angielskiego.

W Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 321 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 26 maja 1936 r. o zezwoleniu przetwórniom bekonów na stosowanie wag z podziałkami, wywzorcowanemi w jednostkach miar systemu angielskiego.

O zakładach kąpielowych.

W Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 327 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 9 maja 1936 r. o zakładach kąpielowych. Przepisom tego rozporządzenia podlegają wszelkie zakłady kąpielowe, przeznaczone do publicznego użytku dla celów higjenicznych, sportowych i rytualnych.

Zniesienie opłat ryczałtowych na Fundusz Pracy.

W Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 328 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Opieki Społ. z dn. 23 maja 1936 r. o uchyleniu rozporządzenia z 7-go czerwca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 373) o opłatach ryczałtowych na Fundusz Pracy.

Zmiana regulaminu wyborczego dla rad miejskich.

W Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 331 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Spraw Wewn. z dn. 28 maja 1936 r. o zmianie regulaminu wyborczego do rad miejskich. Rozporządzenie to zawiera wyjaśnienie i zmiany terminów poszczególnych czynności wyborczych.

Izby Przemysłowo-Handlowe.

W Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 335 zostało zamieszczone obwieszczenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 17 kwietnia 1936 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta R. P. z dn. 15 lipca 1927 r. o izbach przemysłowo-handlowych.

Przepisy prawa budowlanego dla miast, którym nadano ustrój gminy wiejskiej lub gromady.

W Dz. Urz. Min. Spr. Wewn. Nr. 15 został ogłoszony okólnik Ministerstwa Spraw Wewn. z dn. 26 maja 1936 roku Nr. SB. 28-90-1 wyjaśniający, że z chwilą nadania miastu ustroju gminy wiejskiej lub gromady przestają automatycznie obowiązywać przepisy prawa budowlanego, dotyczące gmin miejskich, a obowiązują przepisy, dotyczące gmin wiejskich.

Sprawdzanie przetworów mięsnych w miejscach przeznaczenia.

W Dz. Urz. Min. Wewn. Nr. 16 zostało ogłoszone pismo okólne Ministerstwa Spraw Wewn. z dn. 3 czerwca 1936 r. Nr. Apr. 60-1-12 w sprawie wykonania zarządzeń o zniesieniu sprawdzania przetworów mięsnych w miejscach przeznaczenia. Okólnik przypomina, że może być zarządzone tylko sprawdzanie wędlin i innych wyrobów wędliniarskich — natomiast brak jest uprawnień do sprawdzania wszelkiego rodzaju transportów mięsa oraz przetworów mięsnych (jak np. konserwy), potraw mięsnych i t. p., a także pobierania za sprawdzanie tych produktów, dowiezionych do miejsc przeznaczenia, jakichkolwiek opłat.

O użyciu znaczków urzędowych do korespondencji.

W Dz. Urzęd. Min. Spr. Wewn. Nr. 16 zostało ogłoszone pismo okólne Min Spr. Wewn. z dn. 4-go czerwca 1936 r. Nr. GB. 48-101-2 o niewłaściwem użyciu znaczków urzędowych do korespondencji. W piśmie tem zwraca uwagę Ministerstwo, aby zarządy gminne bezwzględnie zaprzestały opłacania znaczkami pocztowemi, przeznaczonemi wyłącznie dla przesyłek urzędowych w poruczonym zakresie działania, korespondencji należącej do własnego zakresu działania.

O sprzedaży drewna na budowę szkół powszechnych.

W Dz. Urz. Min. Spr. Wewn. Nr. 16 zostało zamieszczone pismo okólne Ministerstwa Spr. Wewn. z 6 czerwca 1936 r. Nr. SF. 20-196-6, podające do wiadomości zarządzenia Dyrekcji Naczelnej Lasów Państw. w sprawie kredytowej sprzedaży drewna samorządom terytorjalnym na budowę publicznych szkół powszechnych.

Łączenie funkcji członka Rady K. K. O. i komisji rewizyjnej — niedopuszczalne.

W jednym z konkretnych wypadków Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Min. Spr. Wewn. reskryptem z dn. 27. II. 1936 r. Nr. D. II. 1097/4/36 nie zezwoliło na złączenie funkcji członka rady K. K. O. i członka Komisji rewizyjnej.

Podpisywanie skryptów dłużnych przy zaciąganiu pożyczek na budowę szkół w gromadach.

Min. Spr. Wewn. pismem z dn. 10. IV. 1936 r. SS. 54/114-1 wyjaśniło, co następuje: skrypty dłużne przy zaciąganiu pożyczek na budowę szkół powszechnych powinny podpisywać:

1) o ile chodzi o budynki, których budowa była rozpoczęta przed wprowadzeniem gmin wiejskich w myśl art. 102 ustawy z dn. 23. III. 1933 r. i które przekazane zostały na własność gromady — organa

gromady, a mianowicie na podstawie uchwały rady gromadzkiej, zatwierdzonej przez wydział powiatowy, sołtys i jeden względnie dwóch radnych gromadzkich, analogicznie do art. 46 ust. (6) cyt. ustawy, upoważnionych w uchwale rady;

2) o ile chodzi o budynki, których budowa rozpoczęta została po wprowadzeniu gmin wiejskich w myśl art. 102 ustawy samorządowej i które nie zostały przekazane na własność gromady — skrypty podpisuje gmina, gdyż ona obowiązana jest do budowy szkół powszechnych.

W przypadku, wymienionym pod 1), gdy gmina wydatkowała na budowę własne środki, zwrot ich przez gromadę ma nastąpić przy rozrachunku, o którym mowa w art. 108 ust. (3) ustawy samorządowej.

Opłacanie korespondencji szpitali państwowych, kierowanej do gmin.

Min. Spr. Wewn. pismem z dn. 25. V. 1936 r. SS. 55/3-5 wyjaśniło, iż korespondencja szpitali państwowych, kierowana do gmin, a dotycząca stwierdzenia niemożności zapłacenia kosztów leczenia przez podającego się za ubogiego chorego, kierowana jest przez szpital w wykonaniu ustawowego obowiązku i przeto szpital nie jest obowiązany uiszczać opłaty pocztowej. Opłatę tę uiszcza gmina (adresat) znaczkami pocztowemi, przeznaczonemi do urzędowej korespondencji, a to w myśl § 2 lit. b) rozp. Min. Poczt. i Telegrafów, Skarbu i Spraw Wewn. z dn. 22. VII. 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 448).

Odprawa dla burmistrza.

Min. Spr. Wewn. pismem z dn. 28. V. 1936 r. SS. 41/260-1 wyjaśniło, iż do przyznania niezawodowemu burmistrzowi odprawy czy odszkodowanie z tytułu ustąpienia z zajmowanego stanowiska na skutek wygaśnięcia mandatu, brak jest jakiejkolwiek podstawy prawnej.

Czy miejska piekarnia jest zakładem użyteczności publicznej?

N. T. A. w wyroku z dn. 28 stycznia 1936 r. L. rej. 2895/33 (Nr. 1151. S. w zbiorze wyroków z 1936 roku) orzekł, że dla zaliczenia piekarni miejskiej do instytucyj i zakładów użyteczności publ. w myśl art. 10, p. 4 ustawy z 3 lutego 1931 r. o Państw. Funduszu Drogowym poz. 81. Dz. Ust. jest decydujące, aby piekarnia była założona i prowadzona przedewszystkiem w celach spocjalnych, a nie — zarobkowych.

Opłata z art. 8 ustawy o Państw. Funduszu Drogowym.

N. T. A. w wyroku z dn. 28 stycznią 1936 r. L. Rej. 9524/33 (Nr. 1155 S w zbiorze wyroków z roku 1936) orzekł, że rolnicy, nie wykonywujący przedsiębiorstwa przewozowego, nie są obowiązani do uiszczania opłat, przewidzianych w art. 8 ustawy z 3 lutego 1931 r. o Państw. Funduszu Drogowym poz. 81 Dz. Ust.

Zakres rozpoznania sprawy przez instancję odwoławczą w postępowaniu administracyjnem.

N. T. A. w wyroku z 14 lutego 1936 r. L. Rej. 220/33 (Nr. 1146 A. w zbiorze wyroków z 1936 r.) orzekł, że z art. 85 (ust. 1) w łączności z art. 93 rozporządzenia o postępowaniu administracyjnem poz. 341/1928 Dz. Ust. wynika, że instancja odwoławcza jest do rozpoznania sprawy w częściach, przez odwoławcę niezakwestjonowanych, tylko uprawniona, nie zaś obowiązana.

Żądanie pouczenia o środkach prawnych.

N. T. A. w wyroku z 21 lutego 1936 r. L. rej. 4810/32 (Nr. 1148 A. w zbiorze wyroków z r. 1936) orzekł, że przewidziane w ust. 2 art. 77 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o postępowaniu administracyjnem z 22 marca 1928 r. poz. 341 Dz. Ust. zgłoszenie żądania pouczenia o środkach prawnych, jak i udzielenie tego pouczenia wymagają sformułowania na piśmie, już to w osobnym akcie pisemnym, już to protokolarnie.

Odpowiedzialność gmin za wypadki.

N. T. A. w wyroku z dn. 18 października 1935 r. L. rej. 8061/32 orzekł, że do obowiązku gminy należy troska o utrzymanie dróg, ulic i t. p. w jej obrębie bieżących w należytym stanie tak pod względem technicznym, koniecznym dla zapewnienia bezpieczeństwa i łatwości ruchu na nich, to jest ruchu pieszego i kołowego, jak też przedsięwzięcie wszystkiego, w ramach obowiązujących ustaw, co zmierza do zapewnienia bezpieczeństwa i łatwości komunikacji ze stanowiska przepisów o policji miejscowej, że oczyszczanie chodników z lodu, względnie posypywanie chodników w razie gołoledzi piaskiem lub popiołem i t. p. musi być zaliczane do starania o bezpieczeństwo i łatwość komunikacji po ulicach i drogach gminnych, że w razie zaniedbania tych obowiązków jest gmina obowiązana do wynagrodzenia szkody tem zaniedbaniem spowodowanej,

N. T. A. w wyroku z 27 lutego 1936 r. L. Rej. 4625/33 orzekł, że przepisy ustawy gminnej z 13 marca 1889 Dz. Ust. kr. gal. Nr. 24 nie mogą być tak komentowane, ażeby z nich wynikał obowiązek gminy, zaprowadzenia wszystkich nowoczesnych urządzeń na wszystkich swoich ulicach, a z braku takich urządzeń, ażeby wynikła już wina gminy w razie nieszczęśliwego wypadku na takiej nienależycie urządzonej ulicy. *D.*

Poradnictwo samorządowe.

1) Pracownik Z. gm. miejskiej zapytuje:

Pracuję 12 lat w gminie miejskiej, jestem ubezpieczony w Z. U. S., wypowiedziano mi stosunek służbowy z zachowaniem terminu 3-ch miesięcznego — czy mam prawo do wypowiedzenia 6 miesięcznego z uwagi na postanowienia art. 469 § 3 kodeksu zobowiązań (Dz. U. R. P. Nr. 82 z r. 1933, poz. 598).

Odpowiedź:

Art. 469 § 3 kodeksu zobowiązań postanawia, że jeżeli stosunek pracy trwa już lat 10, pracodawca może wypowiedzieć umowę najpóźniej na sześć miesięcy naprzód na koniec kwartału kalendarzowego — jednak Panu nie przysługuje to prawo, a to z uwagi na art. II, pkt. 16. Przepisów wprowadzających kodeks zobowiązań (Dz. U. R. P. Nr. 82 z r. 1936, poz. 599), który postanawia, że pozostają w mocy przepisy ustaw szczególnych, dotyczące wypowiadania i rozwiązywania umów o pracę, a więc w danym wypadku przepisy rozp. Prez. R. P. z 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323).

2) Zarząd gm. w N. zapytuje:

Czy można pobierać opłaty postojowe od dorożek?

Odpowiedź:

Ministerstwo Spr. Wewn. w jednej z konkretnych spraw wyjaśniło, że opłaty postojowe, jako zniesione dekretem z dn. 3 grudnia 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 544) nie mogą być pobierane również od dorożek.

3) Zarząd gm. Trz. zapytuje:

Według art. 11 ustawy z 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143) gmina ponosi wydatki na potrzeby rzeczowe szkół, między innemi na utrzymanie służby.

W związku z tem zachodzi pytanie kto w stosunku do posługaczek szkolnych jest pracodawcą w rozumieniu ustawy z 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznem (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 396) i kto jest prawnie zobowiązany dopełnić formalności zgłoszenia do ubezpieczenia, przyjętych przez kierownika szkoły do pracy, posługaczek szkolnych ?

Odpowiedź:

W myśl art. 21 wyżej powołanej ustawy zgłoszenie przyjętego pracownika do ubezpieczenia we właściwej ubezpieczalni jest obowiązkiem pracodawcy.

§ 3 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 28 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 818) postanawia, że za pracodawcę uważa się osoby fizyczne lub prawne prawa prywatnego lub publicznego, zatrudniające pracowników. Za pracodawcę uważany jest także kierownik zakładu niebędący jego właścicielem.

W danym wypadku należy uznać za osobę zatrudniającą posługaczki szkolne, a temsamem za zobowiązaną do zgłoszenia ich do ubezpieczenia, tę osobę, która przyjmuje je do pracy, zawiera z niemi umowę i zwalnia z pracy, a więc kierownika szkoły, a nie gminę, która jest zobowiązana tylko do pokrycia wydatków rzeczowych szkolnych, a więc również związanych z utrzymaniem porządku w budynku szkolnym. *D.*

Wydawca: Instytut Administracyjno-Gospodarczy w Krakowie. Redaktor odpowiedzialny: Mgr. Józef Przetocki.

Drukarnia „ORBIS“ w Krakowie-Dębnikach, ul. Barska 41 pod zarządem Pawła Czuja.